

ANVISNINGAR OM SPECIALDIET INOM DAGVÅRDEN

(Använd blanketten som medföljer denna anvisning för anmälan om specialdiet.)

Specialdiet av hälsoskäl ordnas för barn i dagvård huvudsakligen på basis av läkarutlåtande. För laktosfattig diet, laktosfri diet, vegetarisk diet, eller diet som baseras på övertygelse eller etiska orsaker behövs inget läkarutlåtande.

Läkarutlåtande för specialdiet ska man i första hand be av den läkare/instans som vårdat och/eller undersökt barnet. Om barnet för specialdietens del inte uppföljs vid någon enhet ska familjen kontakta sin egen hälsostationsläkare för ett utlåtande. Rådgivningsläkaren kan skriva ett utlåtande i samband med ett normalt kontrollbesök vid rådgivningen. Utgångspunkten är att läkarutlåtandet inte får vara äldre än 6 månader då dagvården inleds om inte den läkare som skrivit utlåtandet fastslagit en längre giltighetstid.

På daghemmet utgår man för specialdietens del från att barnet inte får några olämpliga födoämnen, men inte nödvändigtvis allt det som barnet tål. Då man gör upp en meny för ett barn med specialdiet strävar man efter att den i så hög grad som möjligt påminner om de övriga barnens matsedel.

Behovet av specialdiet ses över med ett års mellanrum (med undantag av diabetes, celiaki, laktosfri/låglaktosdiet samt diet som baseras på etiska orsaker eller övertygelse).

HUR SPECIALDIETER GENOMFÖRS

Diabetes

Diabetikerna serveras samma mat som de övriga barnen. Vårdnadshavaren ska vid behov lämna in diabetikerns personliga måltidsplan till köket och komma överens om ett möte med den köksansvariga samt daghemmets personal. Vid mötet kommer man överens om måltider, eventuella mellanmål vid behov, samt vilka safter som behövs för att kunna intas vid plötslig hypoglykemi. I daghemmen har vårdpersonalen hand om utportionering av maten.

Celiaki

Vete, råg och korn ersätts med glutenfria sädeslag samt glutenfria produkter vilkas analyserade glutenhalt underskrider 20 mg/kg gluten. Inom dagvården serveras med föräldrarnas tillstånd mat som innehåller glutenfri havre eller glutenfri vetestärkelse.

Laktosintolerans

Laktoshaltiga mjölkprodukter ersätts med laktosfattiga eller laktosfria produkter. Som matdryck serveras mjölk/surmjölk med låg laktoshalt eller laktosfri mjölkdryck/surmjölk enligt vad barnet tål. För laktosfattig och laktosfri kost räcker det med föräldrarnas anmälan.

Vegetarisk diet och övriga dieter

Barnen serveras vegetarisk kost om föräldrarna ber om det. Den vegetariska maträtt som barnen serveras innehåller utöver spannmålsprodukter, baljväxter, grönsaker, frukt och bär även animaliska produkter som mjölkprodukter och ägg (lakto-ovo-vegetarisk diet). Man kommer överens med föräldrarna hur strikt man efterföljer dieten i daghemmet. Vegansk mat tillreds inte i daghemmen. I dieter som baseras på övertygelse eller religion ersätts svinkött, nötkött eller produkter som innehåller blod huvudsakligen med andra köttalternativ.

Specialmodersmjölksersättningar, kliniska näringspreparat och övriga läkarordinerade näringstillskott som ersätts av FPA

Barnen eller deras vårdnadshavare har med sig specialmodersmjölksersättningar, kliniska näringspreparat och övriga individuella produkter som ordinerats av läkare. Vårdnadshavaren kan tillsammans med vårdpersonalen komma överens om eventuell förvaring av produkterna.

ALLERGIER HOS BARN OCH UNGDOMAR

I) Lindriga symptom som går över av sig själv: Grönsaker och frukter är typiska födoämnen som ger upphov till lindriga allergiska symptom som klåda i munnen eller hudrodnad, speciellt hos björkpollenallergiker eller barn med atopiskt eksem. Största delen av de frukter och grönsaker som orsakar lindriga symptom passar utmärkt efter tillredning och upphettning. Allergier mot tillsatserna och kryddor är ytterst ovanliga och den lätt kryddade daghemsmaten passar vanligtvis barn med atopiskt eksem eller födoämnesallergi. Det är viktigt att barnet lär sig äta mångsidigt. Ju fler födoämnen man undviker i barnets diet, desto svårare blir det att sätta ihop en näringsmässigt fullvärdig kost och för barnet att lära sig äta mångsidigt. Om man i stor utsträckning undviker frukt och grönsaker minskar intaget av ett flertal vitaminer och mineralämnen och barnet riskerar att utsättas för fetma. Av den anledningen utelämnas bara de födoämnen som konstaterats orsaka sådana besvär för barnet att det är motiverat att undvika dessa födoämnen också i den mat som serveras i daghemmet.

II) Svåra allergier och allvarliga symptom: Vid födoämnesallergi anger man på blanketten de födoämnen som ska undvikas och som orsakar svåra eller besvärande symptom på munnens slemhinnor, symptom i luftvägarna, hudreaktioner, eller symptom i tarmkanalen. Om dieten är särskilt begränsad bifogas en individuell dietplan till anmälan.

En allergidiet utgår från diagnos som ställts av läkare och för dieten krävs läkarutlåtande. De födoämnen som oftast orsakar allvarliga allergiska reaktioner är mjölk, ägg, vete, fisk och nötter. Näringsmässigt viktiga födoämnen ersätts med andra födoämnen som barnet tål. Ett läkarutlåtande behövs för alla de födoämnen som ska undvikas, även om födoämnet inte i sig är viktigt eller kommer att ersättas med annan mat.

Dagvården ska informeras om barnets risk för en generell allergisk reaktion (anafylaktisk chock), eventuell användning av adrenalinspruta samt hur barnet ska skötas om hon/han i misstag intar något födoämne som bör undvikas. Information om barnets adrenalinspruta och eventuella övriga mediciner ges på en separat blankett.

Nya födoämnen provas alltid i hemmet, inte i daghemmet.

Om du har frågor som gäller ditt barns specialdiet i dagvården ber vi dig först kontakta daghemmets föreståndare. Om du behöver råd för att sätta ihop eller bredda barnets diet kan du kontakta Vanda stads näringsterapeut: Mervi Isoherranen, 040 8322734 (mån. kl. 9–10, tors. kl. 14–16).

Närmare information om födoämnesallergier hos barn:

God medicinsk praxis-rekommendationerna: Matallergi (barn) / patienter (www.kaypahoito.fi), Guide för barn med matallergi ([allergia.fi](http://www.allergia.fi)) http://www.allergia.fi/site/assets/files/1849/guide_barn_med_matallergi.pdf

Basuppgifter om barnet	Efternamn		Födelsedatum
	Förnamn		
	Daghem och grupp		
	Vårdnadshavare		
	Telefon	E-post	
Specialdiet av hälsoskäl Förutsätter läkarutlåtande	☐ Diabetes (vid behov bifogas en personlig måltidsplan)		
	☐ Celiaki		
	☐ tål inte havre		
	☐ glutenfri havre lämpar sig		
	☐ tål inte glutenfri vetestärkelse		
	☐ Matallergi med svåra symtom		
	☐ Adrenalin spruta som reservmedicin		
	Förbjudet födoämne		Risk för en generell allergisk reaktion, dvs. anafylaktisk chock
Övriga dieter Inget läkarutlåtande	☐ Övriga dieter		
	☐ ej griskött		
	☐ ej nötkött		
	☐ ej råttor		
	☐ Låglaktos ersättande mjölk: ☐ låglaktos ☐ laktosfri		
	☐ Laktosfri, medfödd laktasbrist		
Annat att beakta			
Förändringar i dieten	Meddela daghemsföreståndaren om förändringar i dieten eller frånvaro. Daghemsföreståndaren ansvarar för att meddela personalen vid måltidsservicen om förändringarna.		
Läkarintyg har visats upp för daghemsföreståndaren:	☐	Datum	Daghemsföreståndarens underskrift
Datum och vårdnadshavarens underskrift	Datum	Vårdnadshavarens underskrift*	
Köket har mottagit blanketten	Datum	Underskrift	

*Genom att underteckna denna blankett godkänner jag att daghemsföreståndaren ger daghemsköket de uppgifter om barnets specialdiet som behövs och lämnar blanketten till daghemmets kansli för arkivering.